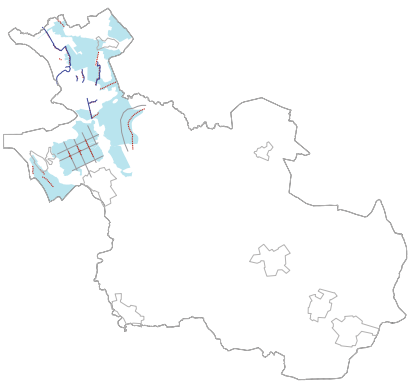

2.5 Laag van het agrarisch cultuurlandschap • Laagveenontginningen

Eenheid

Overzicht laagveenontginningslandschappen (indicatief)

Kenmerken

Open, laag en nat landschap ontstaan door occupatie vanuit de bewoonde hogere randen. Deels door vervening, deels door alleen ontwatering. Kenmerkende zonering van intensief gebruik langs de bewoonde randen en extensief gebruik naar het achterland. Boerderijen langs vaarten en wegen. Polder Mastenbroek en polder van Staphorst en Rouveen zijn de nationaal bekende iconen van het Overijsselse laagveenontginningslandschap. Diverse verschijningsvormen. Enerzijds het kleinschalige slagenlandschap van Staphorst en Rouveen, met zijn langgerekte uitwaaiende kavels en houtwallen (els, berk, eik). Anderzijds is de rationeel verkavelde en ingerichte polder Mastenbroek met zijn lineaire poldergrid en boerderijlinten ook onderdeel van dit landschap. Daarnaast zijn er open veenweidegebieden, natuurlijke gebieden en open water. Ook de bijbehorende bebouwingsstructuur en typologie verschilt sterk van elkaar: in het slagenlandschap linten van bebouwing, vanwaar uit de verkaveling zich

opstrekt en in polder Mastenbroek de boerderijen op terpen langs het lineaire grid. Op delen van de laagveenrestanten (zie § 1.5) is door menselijk handelen een 'kraggenlandschap' ontstaan herkenbaar aan de afwisseling van sloten, open water en land.

Ondergrond: laagveen

Ontstaan: vanaf 1000; Polder Mastenbroek halverwege de 14e eeuw

Structuur: opstrekkende verkaveling en rechtlijnige ontginningsstructuur

Nederzetting: wegdorpen

Schaal erven: relatief kleine erven

Beplantingen: els, berk, eik, divers struweel

Beelden: lint van Staphorst met kavelbeplantingen

Ontwikkelingen

- Waterpeil wordt vanwege droogleggingseisen landbouw steeds lager gehouden; bodem daalt en veen oxideert.
- De karakteristieke opbouw in lange slagen wordt door samenvoeging van naast elkaar gelegen percelen bedreigd.
- Kwetsbare landschappelijke beeld kan spanning opleveren met schaalvergroting bebouwing op erven.

Voorbeeld: Versterking van Rouveense kenmerken, door zorgvuldige ruimtelijke inpassing van nieuwe functies, aanleg van nieuwe - rustige - achterpaden, en aanplant en beheer van nieuwe kavelbeplanting

Ambitie

De ambitie is de cultuurhistorische kwaliteiten van het laagveenlandschap zoveel als mogelijk in stand te houden en beleefbaar te maken. De grote open ruimtes, het patroon van sloten met beplantingen, de vochtige bloemrijke weides geven dit landschap grote belevingswaarde en zijn essentieel

voor de leefomgeving van weidevogels. De grondgebonden landbouw is de drager van deze kwaliteiten, echter een nieuw perspectief op een gebiedsgerichte bedrijfsvoering - eventueel in combinatie met andere functies - is voor de toekomst van deze gebieden zeer wenselijk. Het karakteristieke bebouwingspatroon (voorkant aan de openbare weg; achterkant aan het landschap en in polder Mastenbroek op terpen) vormt vertrekpunt bij herstructurering, verdichting en uitbreiding van de agrarische bebouwing en de woon-/ werkmilieus. De laagveenontwikkelingen bieden alleen mogelijkheden voor het plaatsen van windturbines als de landschappelijke, economische en ecologische waarden zijn geborgd.

Sturing

- Norm
 - De laagveenontginningen krijgen – mede voor weidevogels – een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de ter plaatse karakteristieke maat en schaal van de ruimte, met onderscheid tussen gebieden met grote open ruimtes

- en gebieden met een langgerekte kavelstructuur met beplanting.
- In de laagveenontginningen is het water-peil niet lager dan voor graslandgebruik noodzakelijk is.
- De Polder Mastenbroek krijgt een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van het grootschalige open karakter met zijn wegen- en lintengrid en aanliggende huisterpen en het patroon van dijken.
- Richting
 - Als ontwikkelingen plaats vinden in de laagveenontginningen, dan dragen deze bij aan behoud en versterking van het lint als karakteristieke bebouwingsstructuur.
 - Het slotenpatroon en, waar aanwezig, de houtsingels als accentuering van de ruimtelijke structuur respecteren en versterken bij de verdere ontwikkeling van de agrarische functie.
 - De opstelling van windturbines sluit aan bij de plaatselijke karakteristieken van de laagveenontginningen. De turbines in een eventueel cluster zijn identiek (hoogte, type, kleur, aantal wieken).